

VI PREDAVANJE

1 RAČUNOVODSTVENI ASPEKT OBRTHNIH SREDSTAVA (MATERIJALA)

Prof. dr Ana Lalević-Filipović

OBRTNA IMOVINA

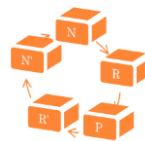
POJAM

Dio poslovne imovine preduzeća koja se u jednom ciklusu reprodukcije u cjelosti utroše, i svu svoju vrijednost prenose na nov proizvod

KARAKTERISTIKE

1. VIJEK TRAJANJA KRAĆI OD GODINU DANA;
2. KOEFICIJENT OBRTA JE VEĆI OD 1

3. MIJENJAJU SVOJ PRVOBITNI FIZIČKI OBLIK;
4. U CJELOSTI SE UTROŠE U TOKU VIJEKA TRAJANJA..
5. SLUŽE ZA PRODAJU KUPCIMA;
6. ULAZE NEPOSREDNO U SUPSTANCU NOVIH UČINAKA;

ŠEMATSKI PRIKAZ STRUKTURE KRATKOTRAJNE IMOVINE

ZALIHE (KLASA 1)

POJAM...

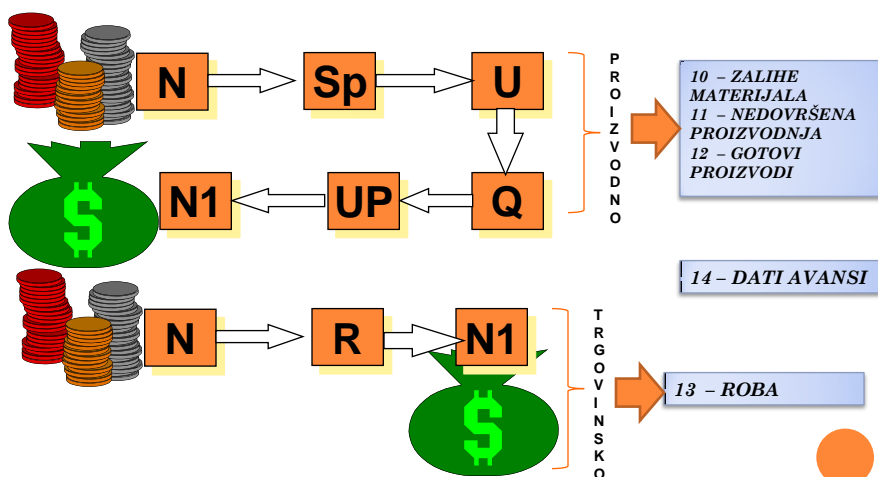
- ✓ **Tekuće sredstvo koje se prodaju ili utroše u toku jedna kalendarske godine ili jednog poslovnog ciklusa...**
- Prema **MRS 2** prf.6, zalihe su sredstva:
 - a) koja se drže radi prodaje tokom redovnog poslovanja;
 - b) u procesu proizvodnje namijenjeni prodaji; ili
 - c) u obliku materijala ili djelova koji se troši u procesu proizvodnje ili tokom pružanja usluga;
- ✓ **MRS 2**: Moraju da budu ispunjeni sljedeći uslovi:
 - ✓ "postoji kontrola odnosno vlasništvo nad ovom vrstom imovine;
 - ✓ Nastao je trošak u vezi sa pribaljanjem..;
 - ✓ Očekuju se buduće ekonomske koristi.."
- ✓ **Vredovanje zaliha**:
 - ✓ Načelo istorijskog troška;
 - ✓ Načelo "FER vrijednosti".

Ko ispunjava uslove prema MRS 2?

MRS 2

1. Sredstva koja se drže radi prodaje tokom redovnog poslovanja
2. Sredstva u procesu proizvodnje koja služe za prodaju u tom obliku; ili
3. Sredstva u obliku materijala ili djelova koji se troše u procesu proizvodnje ili tokom pružanja usluga
4. Zemljište i druge nekretnine koje se drže radi dalje prodaje
5. Kod davanja usluga, pružalac usluga u zalihe uključuje i troškove usluga, koje nijesu obračunate sa kupcem usluga
6. Nije propisano
 - **10 – ZALIHE MATERIJALA**
 - **11 – NEDOVRŠENA PROIZVODNJA**
 - **12 – GOTOVI PROIZVODI**
 - **13 – ROBA**
 - **15 – DATI AVANSI**

CIKLUS PROCESA REPRODUKCIJE (PROIZVODNO I TRGOVINSKO PREDUZEĆE)

MATERIJAL (U ŠIREM SMISLU RIJEČI..)

- SIROVINE-proizvodi prerađivačke industrije...(drvo, ruda, nafta)
- **MATERIJAL:**
 - OSNOVNI MATERIJAL –proizvod prerađivačke industrije
 - POMOĆNI MATERIJAL:
 - Pomoćni proizvodni materijal (lijepak, boje, lakovi..)
 - Pomoćni neproizvodni materijal
- GORIVO I MAZIVO- (tehnološko (koks u visokim pećima); energetska (ugalj, mazut..)
- SITAN INVENTAR-sa aspekta funkcije ima karakteristike sredstava za rad...
 - Sitan inventar u užem smislu (oruđa za rad; uređaji, kalupi; kancelarijski sitan inventar...)
 - Sitan inventar u širem smislu (ambalaža; auto gume..)
- REZERVNI DJELOVI-ugradnjom u opremu.... omogućava kontinuirani proces proizvodnje...

KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJA STANJA I POSLOVNIH PROMJENA NA OBRTHOJ IMOVINI (MATERIJAL)

Sintetička evidencija (GLAVNA KNJIGA)

- vrijednosno iskazivanje ukupnog stanja i prometa na jednom zbirnom računu-Materijal

D	Materijal	P
1)	3.500	

POMOĆNA KNJIGA

Materijalna evidencija

- ✓količinsko i vrijednosno iskazivanje prometa i stanja na analitičkim računima-npr. Materijal X; Materijal Y...-

D	Materijal X	P
1)	2.000	
	(1.000 x 2)	

↓ količina ↓ cijena

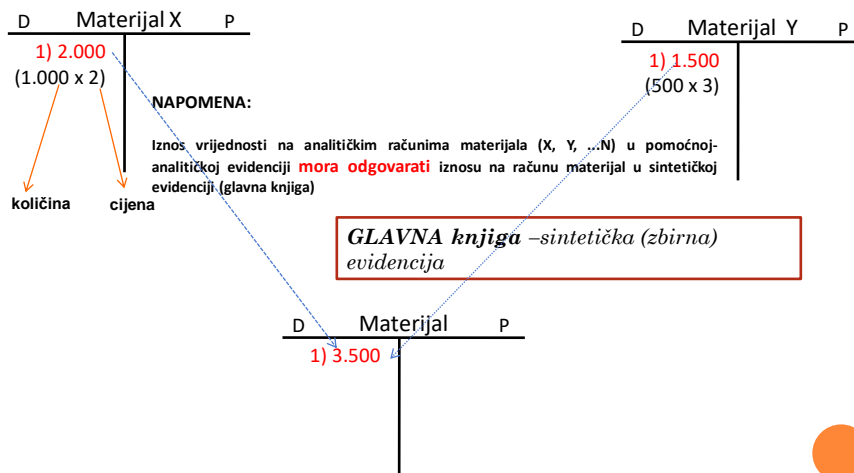
Magacinska evidencija

- ✓količinsko iskazivanje prometa i stanja na analitičkim računima-npr. Materijal X; Materijal Y...-

D	Materijal X	P
3 sept.	1 kom	
5.nove.	5 kom	

PRIMJER...

Pomoćna knjiga -analitična evidencija
(materijalna evidencija)

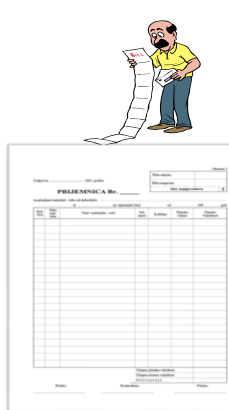
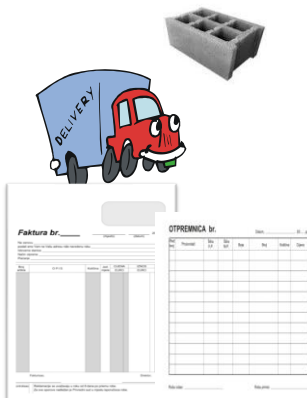
KNJIGOVODSTVENA DOKUMENTACIJA (SAMO NEKA...) PRI NABAVCI MATERIJALA

"franko magacin dobavljača" - znači da je momentom predaje materijala odgovornost za materijal sa dobavljača prešla na kupca tako da on putuje na račun i rizik kupca.

"franko magacin kupca", znači da dobavljač ima obavezu da direktno izvrši isporuku u magacin kupca, tako da ZTN padaju na teret dobavljača. (FOB...)

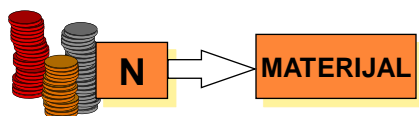
NAPOMENA!!!!

- Da bi se nabavka materijala knjžila preko konta **"MATERIJAL"** to u poslovnoj promjeni moraju biti navedena prateća dokumentacija (otpremnica, faktura, prijemnica...)
- Ukoliko nije navedena **PRIJEMNICA** to znači da materijal nije stigao u magacin, pa moramo koristiti privremena konta.. (Materijal na putu)
- Ukoliko nije stigla faktura, a **materijal jeste**, onda se takode koristi privremeni konto...(Dobavljači za nef.mat)

- Zapisnici o kvalitativnom i kvantitativnom prijemu;
- Trebovanje, izdatnice materijala;
- Povratnice materijala;
- Knjižno pismo;
- Popisne liste

OBRAČUN I KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE NABAVKE MATERIJALA

- **STVARNIM NABAVNIM VRIJEDNOSTIMA;**
- **PLANIRANIM NABAVNIM CIJENAMA;**
- **KOMBINOVANOJ NABAVNOJ CIJENI...**

ŠTA SAČINJAVA NABAVNU VRIJEDNOST ZALIIHA MATERIJALA?

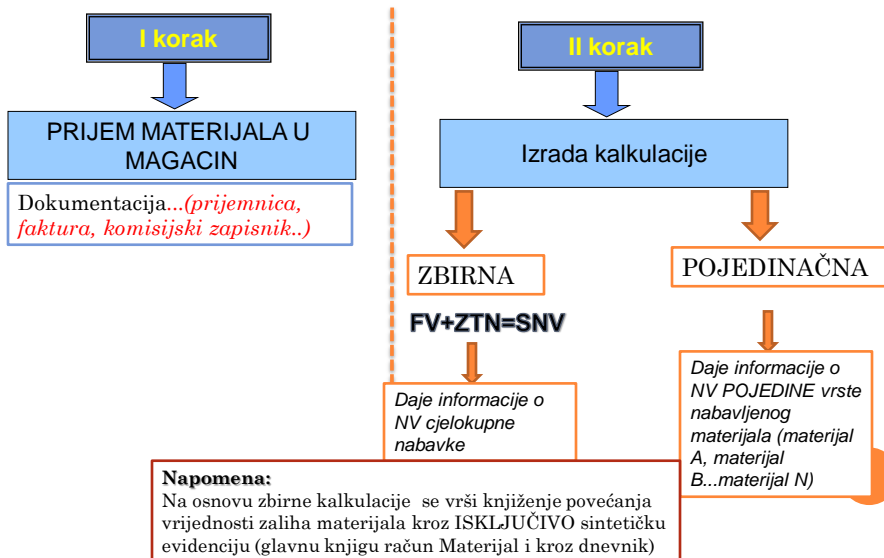
NETO FAKTURNA
VRIJEDNOST=BFV-DISKONTI
(rabat, kasa skonto...)

BRUTO FAKTURNA
VRIJEDNOST

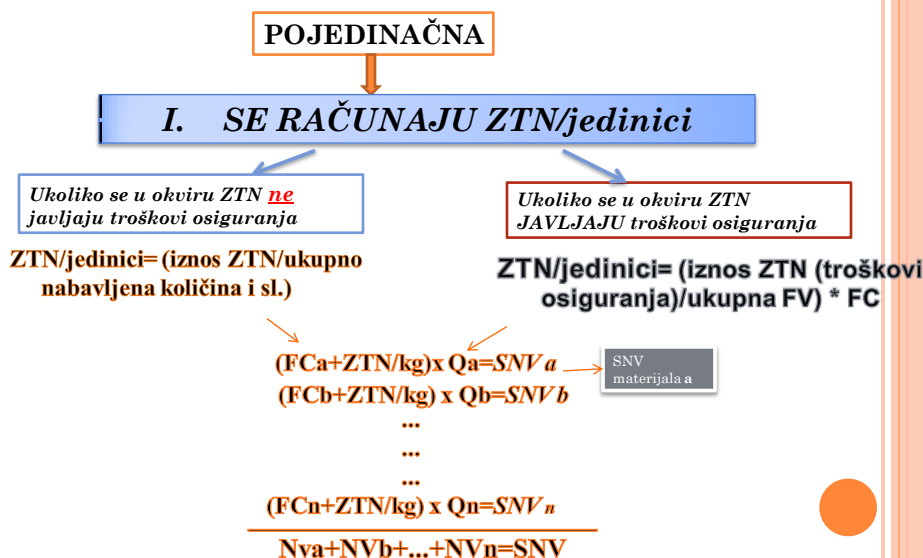
Klasa 1 MATERIJAL

<p>FAKTURNA VRIJEDNOST (fc*Q)</p> <p>+</p> <p>ZAVISNI TROŠKOVI NABAVKE</p> <ul style="list-style-type: none"> -carina -utovar -montaža -osiguranje -prevoz; -istovar... <p>Σ Nabavna vrijednost</p>	
--	--

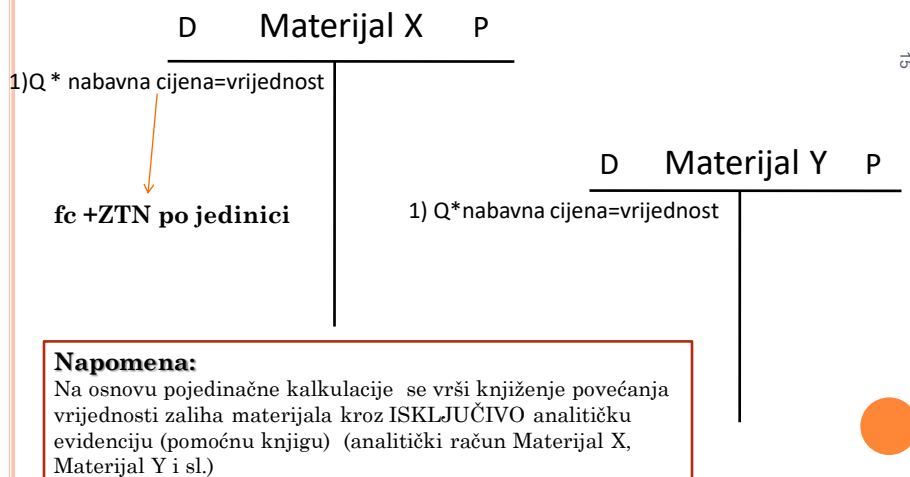
POSTUPAK PRI OBRAČUNU NABAVKE MATERIJALA PO SNV

NASTAVAK...POJEDINAČNA KALKULACIJA

III A KORAK: POMOĆNA KNJIGA – ANALITIKA MATERIJALA:

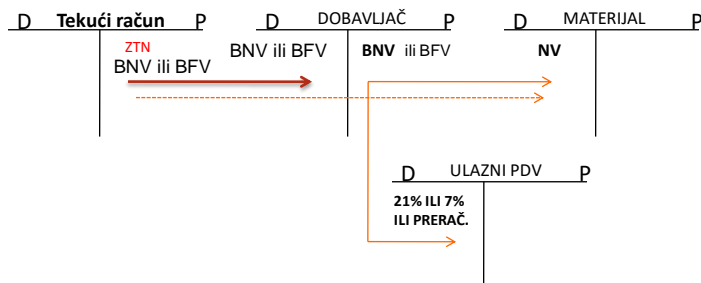
15

III B KORAK- KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE NABAVKE MATERIJALA - SNV

- 1) zaduživanjem računa-Materijal za visinu fakturne vrijednosti uvećanu za ZTN, rnlazni PDV; i odobravanjem računa-Dobavljač za NV+PDV ili ZTN+PDV;
- 2) (1)račun-Tekući račun/Blagajna ukoliko su izvršene usluge plaćene po nalogu banke (čekom) ili gotovinski;

Druga etapa u okviru nabavke materijala se odnosi na isplatu obaveze prema dobavljaču, a koja se knjigovodstveno evidentira:

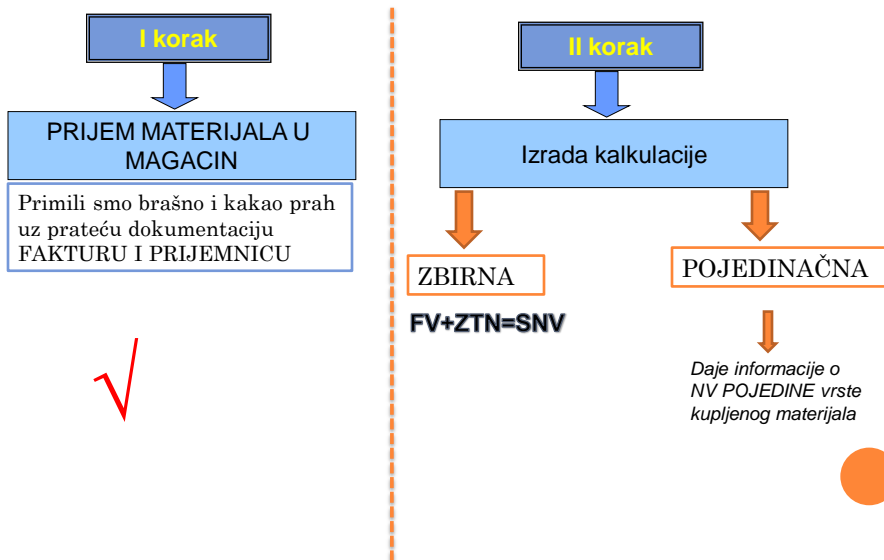
- 2) odobravanjem računa-Tekući račun/Blagajna za visinu fakturne vrijednosti (i ZTN) i zaduženjem računa-Dobavljač za isti iznos.

OBRAČUN I KNJIGOVODSTVENO OBUHVATANJE NABAVKE MATERIJALA -PRIMJER

- 1) Po *prijemnici* br.16 i *fakturi* br.4 smo nabavili 1.000 kg brašna po 1€/kg i 1.000 kg kakao praha po 2€/kg. Troškovi prevoza željeznice po tovarnom listu su 500€, i PDV se obračunava po stopi od 21%.
- Uraditi **pojedinačnu** i **zbirnu** kalkulaciju.
- 2) Izvršena je isplata obaveze prema dobavljaču sa tekućeg računa.

POSTUPAK PRI OBRAČUNU NABAVKE MATERIJALA PO SNV

NASTAVAK...POJEDINAČNA KALKULACIJA

POJEDINAČNA

I. SE RAČUNAJU ZTN/jedinici

Ukoliko se u okviru ZTN ne javljaju troškovi osiguranja

$ZTN/jedinici = (\text{iznos ZTN/ukupno nabavljena količina})$

$ZTN/kg. = (500 : 2.000) = 0,25 \text{ €/kg}$

Ukoliko se u okviru ZTN JAVLJAJU troškovi osiguranja

$ZTN/jedinici = (\text{iznos ZTN (troškovi osiguranja)/ukupna FV}) * FC$

Vrsta materijala (1)	Količina (2)	fakturna cijena (3)	ZTN po jedinici (4)	nabavna cijena (5)=(3)+(4)	Pojedinačna nabavna vrijednost (6)=(2)*(5)
Brašno	1.000 kg	1€/kg	0.25	1,25€/ kg	1.250€
Kakao prah	1.000 kg	2€/kg	0.25	2,25€/ kg	2.250€
UKUPNO					3.500€

POMOĆNA KNJIGA – ANALITIKA MATERIJALA:

	D Brašno P	
1) 1.000kg * 1,25€/kg=1.250		

	D Kakao prah P	
1) 1.000kg x 2,25€/kg=2.250		

20

PRIJEM NEFAKTURISANOG MATERIJALA

- Materijal stigao u magacin (postoji prijemnica) ...**faktura kasni!**

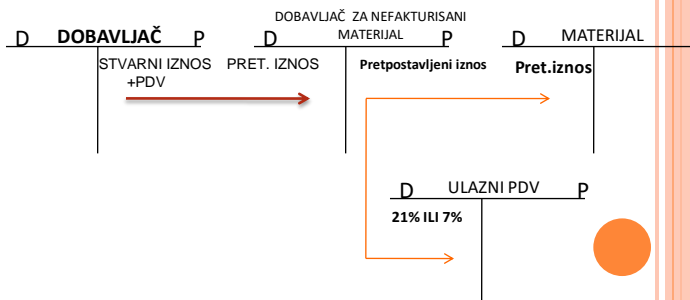
Knjigovodstveno obuhvatanje:

1) za "pretpostavljeni" iznos u korist privremenog konta-Dobavljači za nefakturisane materijal evidentira se prispjeli materijal, a na teret računa Materijal;

Kada stigne faktura dobavljača vrijednost iz fakture se:
2) evidentira u korist konta-Dobavljači (SI+PDV), a na teret konta-Dobavljači za nefakturisani materijal (PI), čime se ovaj konto izravnava i gasi, i zadužuje rn-Ulazni PDV

- Privremeni **rn-Dobavljači za nefakturisani materijal**

- (zadužuje se za iznos (pretpostavljeni) bez PDV-a)

PRIMJER: PRIJEM NEFAKTURISANOG MATERIJALA

- 1) Po prijemnici br.1 i otpremnici br.3/10 primljen je materijal brašno (400kg * 2€/kg) od dobavljača "A".

- **Uraditi zbirnu kalkulaciju.**

- 2) Za primljeni materijal po otpremnici br.3/10, pristigla je faktura br.5 od dobavljača "A" na iznos od 800€. PDV se obračunava po stopi od 21%.

RJEŠENJE:

1) Zbirna kalkulacija:

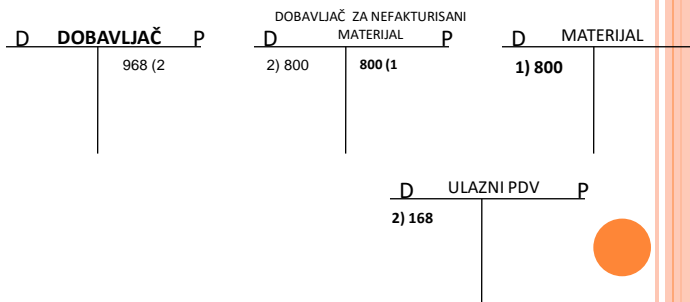
$$1) FV+ZTN=(400*2)+0=800$$

2) Faktura br.5

$$1) 800-FV$$

$$2) PDV=800*21%=168$$

$$\text{Obaveza prema dobavljaču}=968$$

MATERIJAL NA PUTU

- **FAKTURA STIGLA...**
- MATERIJAL KASNI!**
- **Npr. utovaren u vagon...**
- **Privremeni**

□ rn- MATERIJAL NA PUTU

Zašto samo za FV?

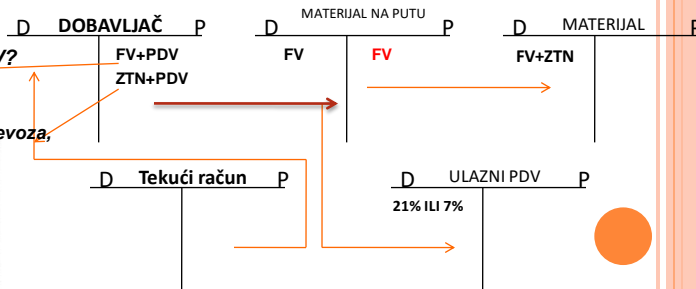
Troškovi prevoza,

Knjigovodstveno obuhvatanje:

Stigla faktura.....
1) Za FV zadužujemo rn-Materijal na putu; zadužujemo rn-PDv za obračunati PDV (21% ili 7% ili prerač.stopu); odobrava se rn-Dobavljač za FV+PDV;

Kada stigne materijal (dokument prijemnica):
2) Odobrava se rn-Materijal na putu za FV; zadužuje ulazni PDV (21% ili 7% ili prerač.stopu); zadužuju rn-Materijal za FV+(novi) ZTN; odobrava rn-dobavljač za ispostavljenu fakturu po osnovu ZTN uvećanu za obračunati PDV

Isplata obaveze prema dobavljaču:
2) Odobrava se rn. npr- Tekući rn a zadužuje rn-Dobavljač.

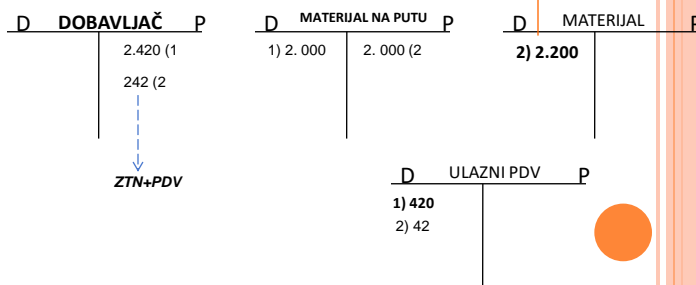
MATERIJAL NA PUTU

-PRIMJER-

- 1) Od dobavljača "A" primljena je faktura br. 11 za šećer koji je utovaren u vozilo. FV je 2.000€. PDV se obračunava po stopi od 21%; franko magacin dobavljača.
- 2) Prema prijemnici br.3. primljen je materijal po fakturi br.11. Troškovi prevoza po fakturi iznose 200€. PDV se obračunava po stopi od 21%
- Sastaviti zbirnu kalkulaciju.

RJEŠENJE:

- 1) Faktura br.11
 - 1) 2.000=FV
 - 2) PDV=2.000*21%=420
 Obaveza prema dobavljaču=2.420
- 2) Prema prijemnici br. 3 i Fakturi br.11
 - 1) 2.000-FV
 - 2) 200-ZTN
 - 3) NV=2.000+200=2.200 (rn.materijal)
 - 4) PDV=200*21%=42(PDV na ZTN)
 Po dostavljenoj fakturi : ZTN obaveza prema dobavljaču je: 242

MATERIJAL NA DORADI I OBRADI

- Materijal nema upotrebnu vrijednost, već je stiče **doradom obradom!**
- Privremeni konto-**Materijal na obradi i doradi;**
- Nakon dorade i obrade, materijal se vraća na zalihe. Njegova vrijednost je uvećana ne samo za iznos usluga obrade i dorade, već i za ostale ZTN kao npr. troškove transporta, utovara i sl.

Knjižovodstveno obuhvatanje:

1) zadužuje se konto-Materijal na obradi i doradi, a odobrava konto-Materijal;

Kada stigne faktura dobavljača za izvršene usluge dorade i obrade:

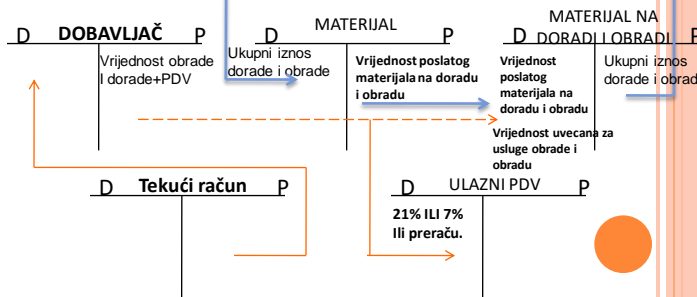
2) **Odobrava rn-Dobavljač za vrijednost izvršene dorade, obrade, ZTN +PDV; zadužuje račun PDV i odobrava rn-Materijal na doradi i obradi za vrijednost izvršene dorade i obrade**

Po prijemu doradenog materijala:

3) **Odobrava se rn-Mater. na doradi i obradi i zadužuje rn-Materijal**

Isplata obaveze prema dobavljaču:

2) **Odobrava se rn. npr-Tekući rn a zadužuje rn-Dobavljač.**

MATERIJAL NA DORADI I OBRADI

-PRIMJER-

- 1) Preduzeće "X" je, prema otpremnici br.3 poslalo materijal "A" na doradu u vrijednosti od 500€. 2) Preduzeće koje je vršilo doradu ispostavilo je doradeni materijal i fakturu br.12 na iznos 200€, a iznos PDV je 42€. Na ime troškova prevoza, utovara i istovara primili smo fakturu koja glasi na 100€. PDV je 21€. Izvršiti prijem dograđenog materijala.

RJEŠENJE:

1)Otpremnica br.3:

1) Vrijednost poslatog materijala=500

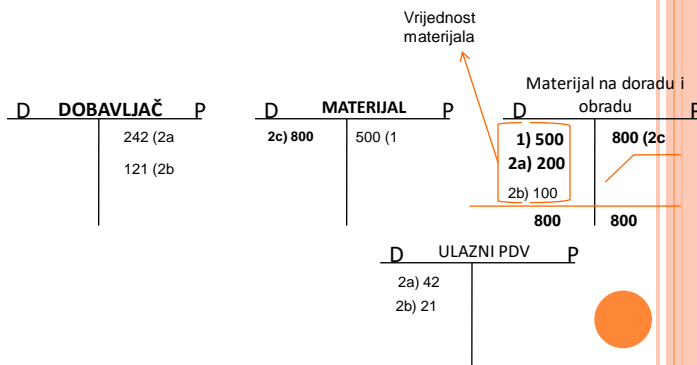
2a) Prema Fakturi br.12

1) Vrijednost dorad.materijala=200

2) PDV=42b) 1) ZTN=100

2) PDV=21

2c) PRIJEM:

KLASA 2: KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA, PLASMANI I GOTOVINA

KLASA 2: KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

20 - POTRAŽIVANJA PO OSNOVU PRODAJE

- 200 - Kupci - matična i zavisna pravna lica
- 201 - Kupci - ostala povezana pravna lica
- 202 - Kupci u zemlji
- 203 - Kupci u inostranstvu
- 209 - Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca

21 - POTRAŽIVANJA IZ SPECIFIČNIH POSLOVA

- 210 - Potraživanja od izvoznika
- 211 - Potraživanja po osnovu uvoza za tuđ račun
- 212 - Potraživanja iz komisije i konsignacione prodaje
- 218 - Ostala potraživanja iz specifičnih poslova
- 219 - Ispravka vrijednosti potraživanja iz specifičnih poslova

22 - DRUGA POTRAŽIVANJA

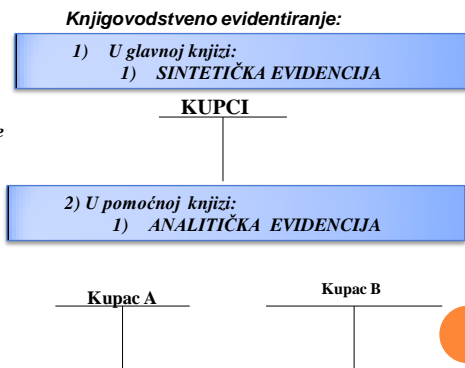
- 220 - Potraživanja za kamatu i dividende
- 221 - Potraživanja od zaposlenih
- 222 - Potraživanja od državnih organa i organizacija
- 223 - Potraživanja za više plaćen porez na dobitak
- 224 - Potraživanja po osnovu pretplaćenih ostalih poreza i doprinosa
- 228 - Ostala potraživanja
- 229 - Ispravka vrijednosti drugih potraživanja

KRATKOROČNA POTRAŽIVANJA

- **POJAM:**
 - *OČEKIVANJA da će dužnik (npr.kupac) svoju obavezu izmiriti u roku povjeriocu (npr.dobavljaču)*
- *Potraživanja od kupaca;*
- *Mjenična potraživanja;*
- *Avansi dati dobavljačima;*
- *Potraživanja od zaposlenih (Manjkovi za koje se terete zaposleni...)*
- **BITNO!!!**
- *Naplativa (likvidna) potraživanja:*
 - *Koja se mogu naplatiti u ugovorenom roku i u puno iznosu;*
- *Ugrožena potraživanja:*
 - *Sumnjiva*
 - *Kada je kupac nelikvidan pa...*
 - *Sporna potraživanja*
 - *Kada kupac odbije da plati ili ne prizna potraživanje...*
- *Nenaplativa (otpisana) potraživanja*

POTRAŽIVANJA OD KUPACA

- *Nastaju po osnovu prodaje proizvoda i usluga;*
- *Knjigovodstveni dokument-UGOVORI, OTPREMNICA I FAKTURE:*
 - **VISINA;**
 - *Nije fiksna kategorija;*
 - *Diskonti (popusti) dati od dobavljača u cilju stimulacije poslovne politike.*
 - **ROK;**
 - *Najčešće 15 dana od dana prijema robe i fakture;*
 - **Klauzule:**
 - *"n/15"*
 - *"3/10"*
 - *Kasa skonto...*
- **NAČIN PLAĆANJA:**
 - *Bez oglaganja-ček;*
 - *Sa rokom do 15 dana-virman;*
 - *Sa rokom do 90 dana-mjenica!*

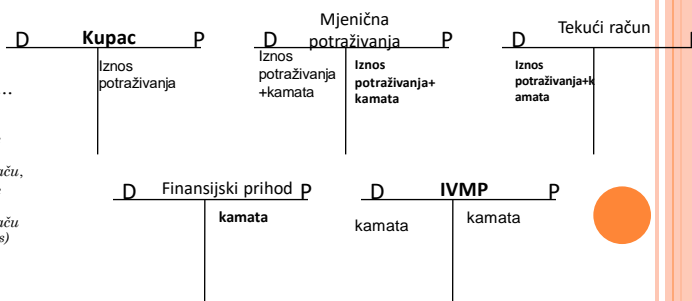
MJENIČNA POTRAŽIVANJA

- **Mjenica-HOV** koja služi kao sredstvo obezbjeđenja odloženog plaćanja obaveze prema dobavljaču (glasi na neograničeni iznos...);
- Izdaje se od strane banke (**trasaNta**), na zahtjev dužnika (**trasaTa**) a isplaćuje se o roku dospjeća dobavljaču (**remitentu**).
 - O roku dospjeća imalac mjenice (remitent) istu podnosi za naplatu...
 - Rok dospjeća:
 - 1) rok dospjeća mjenice je **jednak** roku isplate obaveze prema dobavljaču,
 - 2) rok dospjeća mjenice je **duži** od roka isplate obaveze prema dobavljaču (obračunava se pasivna ks)

Knjigovodstveno obuhvatanje nastalog oblika kratkoročnog potraživanja u momentu prijema mjenice se evidentira:

1) zaduživanjem računa-Mjenično potraživanje za visinu nominalne vrijednosti i korektivnog računa-IVMP za visinu obračunate kamate, dok se račun Kupac odobrava za nominalnu vrijednost uvećanu za visinu obračunate kamate;

Po prispjeću mjenice, odnosno u momentu naplate mjeničnog potraživanja, 2) račun-Ispravka vrijednosti mjeničnih potraživanja se odobrava i za isti iznos zadužuje račun-Finansijski prihod.

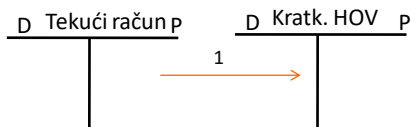
KRA TKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

- 230 - KRATKOROČNI KREDITI I PLASMANI - MATIČNA I ZAVISNA PRAVNA LICA
- 231 - KRATKOROČNI KREDITI I PLASMANI - OSTALA POVEZANA PRAVNA LICA
- 232 - KRATKOROČNI KREDITI U ZEMLJI
- 233 - KRATKOROČNI KREDITI U INOSTRANSTVU
- 234 - DIO DUGOROČNIH FINANSIJSKIH PLASMANA KOJI DOSPIJEVA DO JEDNE GODINE
- 235 - HARTIJE OD VRIJEDNOSTI KOJE SE DRŽE DO DOSPIJEĆA - DIO KOJI DOSPIJEVA DO JEDNE GODINE
- 236 - HARTIJE OD VRIJEDNOSTI KOJIMA SE TRGUJE
- 237 - OTKUPLJENE SOPSTVENE AKCIJE I OTKUPLJENI SOPSTVENI UDJELI NAMIJENJENI PRODAJI ILI PONIŠTAVANJU
- 238 - OSTALI KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI
- 239 - ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KRATKOROČNIH FINANSIJSKIH PLASMANA

KRATKOROČNI FINANSIJSKI PLASMANI

Postupak *knjigovodstvenog obuhvatanja* se vrši:

1) *zaduženjem računa-HOV (Kratkoročni plasmani) za visinu nabavne vrijednosti i za isti iznos odobrenjem računa-Blagajna/Tekući račun.*

- ✓ **Kratkoročni finansijski plasmani** predstavljaju kratkoročne HOV i nastaju tako što preduzeće vrši njihovu kupovinu na tržištu kapitala (tako da za preduzeća kupca nastaje bilansna pozicija-kratkoročni finansijski plasmani).
- ✓ Pripadaju **Aktivi Iskaza o finansijskom položaju** (Obrtnoj imovini).

PRIMJER:

PREDUZEĆE JE DONIJELO ODLUKU DA ODREĐENI IZNOS SLOBODNIH NOVČANIH SREDSTAVA PLASIRA U KRATKOROČNE HOV, PA JE KUPILO 50 OBIČNIH AKCIJA PREDUZEĆA "X" ČIJA JE TRŽIŠNA CIJENA 5 €/AKCIJI (IZVOD BR. 2).

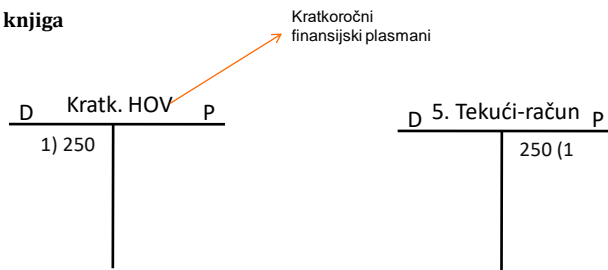
RJEŠENJE:

50 redovnih akcija * 5 €/akciji = 250 €

Pojašnjenje:

- 250 € se plaća za kupovinu HOV .. Za preduzeće „X“ kupovina 50 običnih akcija na tržištu kapitala predstavlja kategoriju kratkoročnih finansijskih plasmana (obrotna imovina)
- **rn-Aktive**

Glavna knjiga

GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

- 240 - HARTIJE OD VRIJEDNOSTI - GOTOVINSKI EKVIVALENTI
- 241 - TEKUĆI (POSLOVNI) RAČUNI
- 242 - IZDVOJENA NOVČANA SREDSTVA I AKREDITIVI
- 243 - BLAGAJNA
- 244 - DEVIZNI RAČUN
- 245 - DEVIZNI AKREDITIVI
- 246 - DEVIZNA BLAGAJNA
- 248 - OSTALA NOVČANA SREDSTVA
- 249 - NOVČANA SREDSTVA ČIJE JE KORIŠĆENJE OGRANIČENO ILI VRIJEDNOST UMANJENA

GOTOVINSKI EKVIVALENTI I GOTOVINA

- **Napomena:**
 - *Novčana sredstva i sve poslovne promjene u vezi sa njima tokom poslovne godine evidentirane su i praćene na:*
 - **tekućim računima kod poslovnih banaka;**
 - *KNJIGOVODSTVENA ISPRAVA "izvod sa tekućeg računa"*
 - *deviznim računima,*
 - *deviznoj blagajni...*
- **Tekućiračun**

Početno stanje	isplata
Uplata	
- **GOTOVINSKI EKVIVALENTI:**
 - Postoje ne radi investiranja, nego zarad izmirenja kratkoročnih obaveza
 - *Čekovi, mjenice, kratkoročne državne obveznice...*
- **GOTOVINA:**
 - U širem smislu: *čekovi, devizna sredstva, mjenice...*
 - U užem smislu: *novac na računu, u blagajni...*

PITANJA????

HVALA NA PAŽNJI.....